

Leksjoner i løgn

I "Leksjoner i løgn" befinner vi oss i en konsentrasjonsleir under Den andre verdenskrig. Forholdet mellom Klaus og Gilles forårsaker sinne og sjalusi hos de andre fangene og SS-soldatene i leiren. Gilles forstår raskt at det vil bli svært vanskelig å unngå at bløffen hans skal bli avslørt.

Se filmens trailer.

Øvrige filmer med handling knyttet til Den andre verdenskrig, med ferdig utarbeidet studieopplegg:

[Sauls sønn](#)
[Den største forbrytelsen](#)
[Gutten i den stripedete pyjamasen](#)
[Schindlers liste](#)
[Den 12. mann](#)
[Kongens nei](#)

EGNETHET I SKOLEN

Leksjoner i løgn har fått aldersgrense 15 år. Medietilsynets begrunnelse for denne aldersgrensen er at "filmen har en gjennomgående mørk stemning. Den inneholder nærgående skildringer av et drap, draps ofre og henrettelser."

Filmen kategoriseres i sjangeren drama, og den varer i 2 timer og 5 minutter. Det aller meste av tale foregår på fransk og tysk.

Det faglige arbeidet knyttet til en visning av Leksjoner i løgn vil kunne bidra til å nå flere av lærerplanens kompetansemål, ikke minst i fagene norsk (språk/kommunikasjon), KRLE (etikk/moral), samfunnsfag (historie, geografi), og språkfagene tysk og fransk (språkkinnlæring). Inneværende skoleår (2020-2021) er nye læreplaner introdusert gjennom fagfornyelsen. Her vil tre tverrfaglige temaer bli viet mye plass: Bærekraftig utvikling, demokrati og medborgerskap, samt folkehelse og livsmestring. Filmer som Leksjoner i løgn vil kunne egne seg spesielt godt til bruk opp mot de to sistnevnte tema.

Les mer om [læreplanmål](#).

OPPGAVESAMLING

Oppgavene under kommer ikke i en bestemt rekkefølge. Disse kan ulike faglærere og elever selv velge blant for å rette fagutbyttet dit man ønsker. Merk: Det er ikke tenkt at det skal jobbes med samtlige oppgaver. Hver enkelt lærer må gjerne, med utgangspunkt i egen elevgruppe, vurdere (og eventuelt korrigere) de ulike oppgavers vanskelighetsnivå og formuleringer. Velg også selv om besvarelsene skal skje skriftlig eller muntlig, og hvorvidt elevene skal jobbe individuelt eller i grupper. Mange av oppgavene passer også godt til klasse-/gruppediskusjon.

Flere av spørsmålene/oppgavene kan nødvendigvis ikke besvares ut fra informasjon fra filmen alene, så å i tillegg gi elevene tilgang til internett og ulike oppslagsverk vil være avgjørende. Langt fra alle spørsmål vil ha klare fasitsvar. Noen av spørsmålene/oppgavene henspiller på mindre fremtredende – men viktige – elementer i handlingen. Det bør derfor ikke være for stor avstand i tid mellom forarbeid, visning og etterarbeid.

Filmstudieark

Forfatter: Per Olav Heimstad
 Klassetrinn: [8. - 9. trinn, 10. trinn, Videregående]
 Fag: Norsk, Samfunnsfag, KRLE-faget, Naturfag, Tysk, Fransk

Tema: Død/sorg, Filosofi og etikk, Framtidshåp og drømmer, Geografi, Helse og rus, Historie, Identitet, Konflikt/krig, Naturfag, Politikk og samfunn, Språk og uttryksmåter

Fakta

Originaltittel: Persian Lessons
 Regi: Vadim Perelman
 Roller: Lars Eidinger, Jonas Nay, Leonie Benesch
 Manus: Ilya Tsofin
 Genre: Drama
 Nasjonalitet: Tyskland / Russland
 Språk: fransk/tysk
 Produsent: Pavel Burya
 Produksjonsselskap: Hype Film, ONE TWO Films
 Musikk: Evgueni Galperine, Sacha Galperine
 Lengde: 2 t. 9 min.
 Distribusjon: Norsk Film
 Film Distribusjon
 Produksjonsår: 2019
 Aldersgrense: 15 år

Filmplakat:

FORBEREDELSESOPPGAVER

A: FORKUNNSKAPER: DEN ANDRE VERDENSKRIG

- 1) Snakk sammen i klassen om hva dere vet om hovedtrekkene under Den andre verdenskrig. Hvem var de ulike partene i krigen, når og hvor pågikk den, hvilket syn hadde nazistene på seg selv og andre folkegrupper? Og så videre.
- 2) Hva var holocaust – og hva var en konsentrasjonsleir?
- 3) Hvor gammel må man være i dag for å huske Den andre verdenskrig? Kjenner du mennesker som levde på den tiden? I så fall, snakk med dem og be dem fortelle litt om hva de husker.
- 4) Bonusforberedelsesoppgave: Hvor kommer persere fra?

ETTERARBEIDSOPPGAVER

B: KARAKTERSTUDIER

- 1) Beskriv hva du synes kjennetegner Gilles ("Reza") sin personlighet. Skriv ned fem stikkord. Etterpå sammenligner du notatene dine med hva andre i klassen har skrevet. Hvilke stikkord har dere til felles?
- 2) Hvilke personlige egenskaper er det Gilles har som gjorde det mulig for han å overleve tiden i konsentrasjonsleiren?
- 3) I løpet av filmen får vi vite en del om nazi-offiseren Klaus Kocks fortid, siden han forteller mye om seg selv til Gilles. Hvilke livshendelser er det vi hører om som har formet han som menneske? Hvordan har han hatt det i livet sitt, tror du? Snakk sammen om Klaus, og forsøk å beskrive han som menneske.
- 4) Soldaten Max (lagføreren) føler seg sikker på at Gilles ikke er en perser, men jøde. Hvilke argumenter er det han legger til grunn for dette? Hva synes du om disse argumentene? Snakk sammen i grupper.
- 5) Beskriv de to italienske brødrene som ankommer leiren. Hvorfor er storebroren villig til å ofre livet sitt for at Gilles ikke skal bli avslørt?
- 6) Hva får vi vite om Klaus sin bror? Hva tror du er forskjellen på disse to brødrene?
- 7) Leirens sjefskommandant er skeptisk til Klaus sine planer om å reise til Teheran etter krigen. Han lurere på om Klaus tror han ikke kommer til å like Europa når nazistene har vunnet. Hva er det med dette kommandanten ønsker å si om sin oppfattelse av Klaus?
- 8) I filmen har vi to kvinnekarakterer: Elsa Strumpf og Jana. Hvilke likhetstrekk har disse to? Hva er tydelige forskjeller på dem?
- 9) Hvilken funksjon har Elsa Strumpf i filmens historiefortelling? På hvilken måte blir livet til Gilles påvirket av hva hun sier og foretar seg?

C: MENNESKESYN

- 1) I løpet av menneskehetens historie har det vært ulike synspunkter rundt hvorvidt alle mennesker er like

mye verdt. Vet dere om konkrete eksempler på slike menneskesyn (før og nå)? Snakk sammen i klassen om hvilke ulike argumenter dere kjenner til som har vært tatt i bruk for å begrunne at forskjellsbehandling har vært riktig.

2) Kjenner dere til eksempler fra norsk historie på at man har behandlet ulike menneskegrupper bosatt i Norge ulikt/urettferdig?

3) Kjenner dere til noen grupperinger i det norske samfunnet i dag, som dere opplever ikke blir behandlet som like mye verdt som andre?

4) Hva tror du er årsaken til at to personer som har vokst opp på samme tid og sted likevel kan få et veldig ulikt menneskesyn? Hva tror du har vært med på å danne ditt syn på andre mennesker? Gi eksempler på de viktigste påvirkningene i ditt liv.

5) FN's menneskerettigheter forsøker å sette en standard for hvilke rettigheter som ethvert menneske bør kunne ta for gitt. Bruk internett og finn mer stoff om hva disse er. Hvilke av disse rettighetene ble fratatt fangene i tyske konsentrasjonsleirer?

D: SPRÅK OG UTTRYKSMÅTER

1) Farsi er navnet på persernes språk. Bruk internett og finn ut i hvilke land dette språket brukes i dag.

2) Vi ser nazistene hilser hverandre med ordene "Heil Hitler". Hva mente de med dette?

3) Over inngangspartiet til konsentrasjonsleiren i filmen står det skrevet (med smijernsbokstaver) "Jedem das seine". I de norske undertekstene oversettes dette til "Lønn som fortjent". Bruk internett og finn andre oversettelser av disse ordene, og undersøk hva som kan menes med dette utsagnet – slik nazistene kan ha tenkt seg betydningen.

4) I filmens start oversetter Gilles en av sine "liksom-persiske" setninger med "Man ser solen langsomt gå ned, men blir likevel skremt når det plutselig blir mørkt." Dette er en poetisk og symbolladet setning. Hvordan kan den tolkes?

5) Når sjefskommandanten gir Strumpf beskjed om at hun skal overflyttes til Østfronten, sier han til henne at "Jeg håper De finner i overflod det De påstår å ha savnet her." Hva mener han med det? Hva kan dette utsagnet fortelle om hva slags type konsekvens overflyttingen innebærer?

6) En stor del av konsentrasjonsleirfangene får en stjerne sydd på klærne sine. Hva symboliserer denne stjerna?

7) Den eldste av de to italienske brødrene sier han står i gjeld til Gilles. Hva vil det si å stå i gjeld til noen?

8) Når Klaus, i filmens slutt, forsøker seg på å snakke persisk på flyplassen, står det i den norske undertekstingen at det han sier beskrives som "kaudervelsk." Hva betyr dette ordet?

9) Klaus mener han har avslørt Gilles som bløffmaker når han oversetter ordet for "brød" med det samme ordet han har brukt til å oversette ordet "tre". Men det er vanlig at det i språk er to eller flere ord som er helt like, men som betyr forskjellige ting. Slike ord kalles homonymer. Snakk sammen om eksempler på homonymer dere kjenner til på norsk.

10) Hvilke strategier ser vi Gilles benytte for å pugge gloser? Er det noen av disse måtene du selv kan bruke for å lettere lære deg ord på andre språk?

E: SKRIVEOPPGAVER / SCENER

1) Inspirert av filmen, skriv et dikt som passer til ett av følgende tittelforslag:

- Frankrike, 1942
- Hugge stein.
- Vinter. Matkø
- Lei av å være redd.
- Pugge gloser.
- ... eller velg din egen tittel.

2) Under kan du lese en oversikt over utvalgte scener fra filmen. Velg én av disse og skriv en skjønnlitterær tekst som beskriver akkurat denne hendelsen slik du tror Gilles opplever den. Teksten behøver ikke å være mer enn to-tre avsnitt lang, og den trenger ikke å ha mye handling, men konsentrer deg om å skildre øyeblikket gjennom Gilles sine sanser og følelser. Hva er det som foregår inne i hodet hans? (Bruk tankereferat i stedet for handlingsreferat.) Gi teksten din en passende tittel.

Utvalgte scener:

- Når Gilles, i filmens begynnelse, beordres ut av lastebilen i skogen, for å bli skutt av nazistene.
- Når Gilles pugger oppdiktete ord samtidig som han serverer suppe til de andre fangene i leiren.
- Når Gilles, som serverer mat under nazistenes utflukt, blir slått og sparket av Klaus.
- Når Gilles må jobbe med å hugge stein i steinbruddet.
- Når Gilles, på sykestua, i bevisstløs tilstand snakker i ørska på "liksom-persisk".
- Når Klaus tar med seg Gilles når de skal rømme ut av leiren, og Gilles plutselig er blitt satt fri i skogen.

F: DIVERSE

1) Geografi: Hvilke ulike byer og land blir det referert til i denne filmen? Snakk sammen for å friske opp i hukommelsen – og bruk internett og finn disse stedene på et kart.

2) Elsa Strumpf får beskjed om at hun skal overflyttes til Østfronten. Hvor var Østfronten under Den andre verdenskrig?

3) Klaus drømmer om å åpne en tysk restaurant i Teheran, men Gilles forteller han at han da ikke kan servere svin. Hvorfor ikke?

4) Hvorfor brente nazistene alle loggbøkene i arkivet sitt før de rømmer fra leiren?

5) Når Gilles sin medfange (i filmens første sekvens) forteller at han har stjålet den persiske boka, forteller Gilles at det å stjele er et brudd på det åttende bud. Han referer her til De ti bud i Moseloven slik den er å finne i Det gamle testamentet. Hvilke andre av de ti bud er det dere ser at blir brutt i løpet av filmen – og av hvem?

G: GENERELLE FILMSTUDIESPØRSMÅL

1) Hva handlet denne filmen om? Beskriv med bare noen få ord.

- 2) Hvor bra synes du filmen var? Hva likte du godt og hva likte du dårlig? Begrunn synspunktene dine.
- 3) Hvorfor tror du filmskaperne har hatt et ønske om å lage akkurat denne filmen?
- 4) Hvilke ulike følelser ga filmopplevelsen deg? Gjorde noen av scenene i filmen deg glad? Ble du noen gang trist i løpet av handlingen? Flau? Sint? Hva fikk deg til å le? Gjorde noe deg redd? Følte du på noe tidspunkt ubehag? Reagerte andre i klassen på samme måte som deg? Snakk sammen om dette.
- 5) Hvilke virkemidler har filmskaperne brukt for å få frem ulike stemninger? (Stikkord: klipp, musikk, tempo, farger, lys/mørke m.m.)
- 6) Skriv en anmeldelse av filmen. Fortell om hva du likte og hva du ikke likte. Hva synes du om skuespillerne? Begrunn synspunktene dine.

Send gjerne respons på dette filmstudiearket til mail@pohphoto.com. Takk!

Per Olav Heimstad (f. 1973) er adjunkt og har undervist i ungdomsskolen siden 1999. Han driver også enmannsfirmat POHphoto (pohphoto.com) og har bl.a. jobbet som fotograf, film-/musikkannemelder, tegneserietegner, forfatter og statist/smårolleskuespiller.